ప్రచురణార్హమైన

భారత దేశ సర్వోన్నత న్యాయస్థానము
క్రిమినల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి
క్రిమినల్ అప్పీల్ సంఖ్యలు.13/2023

అనంత్ థానూర్ కర్మూసే ---అప్పీలుదారు (లు)

వర్సెస్

మహారాష్ట్ర మరియు ఇతరులు. ---ప్రతివాది(లు)

తీర్పు

ఏం ఆర్ షా, న్యాయమూర్తి.

1. 26.04.2022 న రిట్ పిటిషన్ నంబర్ 411/2021 లో బొంబాయి హైకోర్టు జ్యుడికేచర్ ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులపై బాధ మరియు అసంతృప్తిగా భావించడం , దీని ద్వారా అప్పీలుదారు ఇక్కడ పేర్కొన్న రిట్ పిటిషన్‌ను హైకోర్టు కొట్టివేసింది మరియు థానేలోని వర్తక్ నగర్ పోలీస్ స్టేషన్లో నమోదైన ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్లు 119 /2020 మరియు 120 /2020 ఎఫ్ఐఆర్‌లను దర్యాప్తు చేయడానికి /తిరిగి దర్యాప్తు చేయడానికి సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్‌కు లేదా ఏదైనా ఇతర సంస్థకి దర్యాప్తును బదిలీ చేయాలని కోరుతున్న అసలు రిట్ అప్పీలుదారుడు– బాధితుడు, ప్రస్తుత అప్పీల్‌కు ప్రాధాన్యత ఇచ్చాడు.

2. ప్రస్తుత అప్పీలుకు దారితీసిన వాస్తవాలు మరియు సంక్షిప్తంగా అప్పీలుదారు తరఫున కేసు ప్రకారం ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:–

2.1 అప్పీలుదారు సివిల్ ఇంజనీర్ అని , కన్సల్టెంట్ గా పనిచేస్తున్నాడని , 05.04.2020 న తన ఫేస్ బుక్ ఖాతాలో అప్పటి మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర ప్రస్తుత క్యాబినెట్ మంత్రి శ్రీ జితేంద్ర అవద్ (హైకోర్టు జోక్యం చేసుకున్న తరువాత , ఆయనను 13వ నంబరు నిందితుడిగా చేర్చారు) యొక్క వైరల్ చిత్రాన్ని ,

గౌరవనీయ భారత ప్రధానిని అవహేళన చేసేలా అతని చర్యను విమర్శిస్తూ పంచుకున్నారు. అప్పీలుదారు తెలిపిన వివరాల ప్రకారం, 05.04.2020 రాత్రి 11.50 గంటల సమయంలో నలుగురు పోలీసులు, ఇద్దరు సివిలియన్ దుస్తులు ధరించి, మరో ఇద్దరు యూనిఫాం ధరించి తన నివాసానికి వచ్చి తనను బలవంతంగా మంత్రి బంగ్లాకు తీసుకెళ్లారు. ఆ తర్వాత, మంత్రి తనను కొట్టమని మరియు వైరల్ చిత్రాన్ని ప్రసారం చేసినందుకు తనను క్షమాపణలు చెప్పాలని మంత్రి తన అనుచరులను ఆదేశించారని అప్పీలుదారు పేర్కొన్నారు. వెంటనే ఆ పోస్టును తొలగించాలని మంత్రి బెదిరించారు. ఆ తర్వాత, మంత్రి స్నేహితుడు తన ఫోన్ను తన ఇంట్లో ఉంచి, వివాదాస్పద పోస్టును తొలగించమని భార్యకు చెప్పడంతో, అతని నంబర్ అయిన అప్పీలుదారుకు ఫోన్ చేశాడు. మంత్రి నివాసంలో ఉన్న పోలీసు సిబ్బంది తనను నిర్దాక్షిణ్యంగా, కనికరం లేకుండా కొట్టారని అప్పీలుదారు పేర్కొన్నారు.

2.2 అప్పీలుదారు పోలీస్ స్టేషన్‌కి వెళ్లాడని మరియు ఈ సంఘటనపై మంత్రిని బెదిరించాలనే ఏకైక ఉద్దేశ్యంతో ఫిర్యాదు చేయాలని నిర్ణయించుకుంటే, హితేష్ వనీ అనే వ్యక్తి, ప్రస్తుత కేసులో నిందితుడు నెం.3 మరియు మంత్రికి సన్నిహిత మిత్రుడు, ఫిర్యాదు మేరకు అతనిపై ఐపీసీ సెక్షన్ 292, ఇన్ఫర్మేషన్ అండ్ టెక్నాలజీ యాక్ట్ సెక్షన్ 66(ఈ) ప్రకారం ఎఫ్ఐఆర్ నంబరు 119 /2020తో పోలీసులు నమోదు చేసినట్లు, అతనికి సమాచారం అందింది. ఈ కేసు అప్పీలుదారు తరపున, అప్పీలుదారు భయపడకుండా మంత్రి మరియు ఇతర పోలీసు అధికారులపై నిర్దిష్ట ఆరోపణలతో పాటు మొత్తం సంఘటనను వివరించాడు, మరియు మంత్రి మరియు అతని వ్యక్తులపై ఫిర్యాదు నమోదు చేశాడు. థానేలోని వర్తక్ నగర్ పోలీస్ స్టేషన్లో సెక్షన్ 365, 143, 144, 147, 149, 324, 506(2) కింద నేరాలకు సంబంధించి 06.04.2020 నాటి నంబర్ 120/ 2020 తో కూడిన ఎఫ్ఐఆర్లో మంత్రి, అతని అనుచరుల పేర్లను పేర్కొనలేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో కేబినెట్ మంత్రిగా ఉన్నందున సంబంధిత మంత్రి పేరును ఎఫ్ఐఆర్లో చేర్చలేదని అప్పీలుదారు తరపున వాదనలు వినిపిస్తున్నాయి.

2.3 ఆ తర్వాత , పక్షపాతంతో వ్యవహరించారని ఆరోపిస్తూ , మొత్తం దర్యాప్తును బూటకపు మరియు సాధారణ పద్ధతిలో నిర్వహించారని , పోలీసులు ముఖ్యమైనది ఏమీ చేయలేదని ఆరోపిస్తూ , పైన పేర్కొన్న ఎఫ్ఐఆర్ల దర్యాప్తును సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ (సీబీఐ) , ముంబై లేదా మరే ఇతర సంస్థకి అయినా బదిలీ చేయాలని కోరుతూ అప్పీలుదారు ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్ ద్వారా హైకోర్టును ఆశ్రయించారు.

ఆ తర్వాత , రిట్ పిటిషన్ లో హైకోర్టు ద్వారా వివిధ మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేయడంతో రాష్ట్రంలోని దర్యాప్తు సంస్థ దర్యాప్తు చేపట్టక తప్పలేదని తెలుస్తోంది. తొలుత, సంబంధిత మంత్రి జితేంద్ర అవహాద్ పేరును నిందితుడిగా చేర్చకుండానే పోలీసులు చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు. అయితే, ఆ తర్వాత, హైకోర్టులో రిట్ పిటిషన్ పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో, హైకోర్టు దర్యాప్తును నిరంతరం పర్యవేక్షిస్తున్న దృష్ట్యా మంత్రి జితేంద్ర అవద్ ను ఈ సంఘటన జరిగిన రెండేళ్ల తర్వాత నిందితుడిగా చేర్చారు. ఆ తరువాత, రిట్ పిటిషన్ పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో, ట్రయల్ కోర్టు ఇప్పటికే దాఖలు చేసిన ఛార్జిషీట్ల ఆధారంగా నిందితులపై అభియోగాలను రూపొందించింది , అప్పీలుదారు చెప్పిన ప్రకారం ఇది వాస్తవానికి చేసిన నేరాల కంటే తక్కువ నేరాలకు, కిడ్నాప్, అపహరణ మరియు తీవ్రమైన గాయపరచడం వంటి నేరాలకు సంబంధించినది. ఆ తర్వాత ఆక్షేపిత తీర్పు , ఉత్తర్వుల ద్వారా విచారణ అనంతరం చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడాన్ని గమనించి దర్యాప్తును సీబీఐకి లేదా మరేదైనా ఏజెన్సీకి బదిలీ చేయాలని కోరుతూ దాఖలైన రిట్ పిటిషన్ ను హైకోర్టు కొట్టివేసింది మరియు ఛార్జిషీట్ / అనుబంధ ఛార్జిషీటు దాఖలు చేయడం ద్వారా , దర్యాప్తు సంస్థ అన్ని కోణాల్లో దర్యాప్తు జరిపిందని, వైద్య నివేదికను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత , మొబైల్ ఫోన్ CRDని సేకరించిన తర్వాత మరియు మేజిస్ట్రేట్ / ట్రయల్ కోర్టు ద్వారా అభియోగాలు మోపిన తర్వాత , అందువల్ల, విచారణ ప్రారంభమైందని చెప్పవచ్చని హైకోర్టు ప్రాథమికంగా అభిప్రాయపడింది. కాబట్టి , ఆ తరువాత, పునర్విచారణ / తదుపరి దర్యాప్తు అనుమతించబడదు. ఆక్షేపిత తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ద్వారా ఈ రిట్ పిటిషన్ ను హైకోర్టు కొట్టివేసింది.

2.4 తీర్పు , ఉత్తర్వులపై బాధ మరియు అసంతృప్తితో అసలు రిట్ అప్పీలుదారు–బాధితుడు, ప్రస్తుత అప్పీలుకే మొగ్గుచూపారు.

3. అప్పీలుదారు తరఫున హాజరైన ప్రముఖ సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ మహేష్ జెఠ్మలానీ వాదనలు వినిపిస్తూ, నిందితుల్లో ఒకరు ప్రభావవంతమైన రాష్ట్ర మంత్రి అయినందున , మొత్తం దర్యాప్తు సంస్థ మోసపూరితంగా, నిరాడంబరంగా విచారణ జరిపిందని వాదించారు.

3.1 ఎఫ్ఐఆర్లో మంత్రి జితేంద్ర అవహాద్ , ఆయన ఇతర వ్యక్తుల పేర్లు వెల్లడించినప్పటికీ , కిడ్నాప్, తీవ్రంగా గాయపరిచినట్లు స్పష్టమైన కేసు లో ఆరోపించబడినప్పటికీ, మంత్రి జితేంద్ర అవద్ , అతని ఇతర వ్యక్తులపై ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయలేదని పిటిషన్లో పేర్కొన్నారు. పెండింగ్ లో ఉన్న రిట్ పిటిషన్ లో హైకోర్టు వివిధ ఆదేశాలు జారీ చేసిన తర్వాత మరియు , విచారణను గౌరవనీయమైన హైకోర్టు పర్యవేక్షిస్తున్న తర్వాత మాత్రమే చార్జిషీట్ / అనుబంధ చార్జిషీట్ దాఖలు చేసి , సంఘటన జరిగిన రెండేళ్ల తర్వాత జితేంద్ర అవద్ ను అనుబంధ చార్జిషీట్ లో నిందితుడిగా చేర్చారు.

3.2 324 , 365 సెక్షన్ల కింద ఉన్న నేరాలు , ఇతర చిన్న నేరాల మాదిరిగానే తక్కువ నేరాలతో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడిందని ఇంకా సమర్పించబడింది. ఛాయాచిత్రాల ద్వారా నిరూపితమైన సెక్షన్ 326 (తీవ్రమైన గాయం) కింద నేరానికి స్పష్టమైన కేసును నిర్ధారించినప్పటికీ , సెక్షన్ 367 కింద నేరానికి కిడ్నాప్ కేసు స్పష్టంగా ఉన్నప్పటికీ , సెక్షన్ 326 మరియు సెక్షన్ 367 ఐపిసి కింద నేరాలకు ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయలేదని కోర్టుకు నివేదించారు.

3.3 అప్పీలుదారు మరియు సంబంధిత నిందితుల మొబైల్ యొక్క CDR రూపంలో సంబంధిత సాక్ష్యాలు కూడా సేకరించలేదని పేర్కొంది. సీసీటీవీ ఫుటేజ్ కూడా సేకరించలేదని , ఇది దర్యాప్తు , నిందితులపై వచ్చిన ఆరోపణలకు మూలకారణమని పేర్కొన్నారు.

3.4 **ధరమ్ పాల్ Vs. స్టేట్ ఆఫ్ హరియాణా మరియు ఇతరులు కేసులో (2016) 4 SCC 160 (పేరా 25)** కేసులో ఈ కోర్టు గమనించిన మరియు అభిప్రాయపడిన విధంగా , రాజ్యాంగ న్యాయస్థానాలు తాజాగా, డి నోవో లేదా పునఃపరిశోధనకు ఆదేశించే అధికారం కలిగి ఉన్నాయని పేర్కొన్నారు మరియు నిష్పాక్షికమైన మరియు న్యాయమైన దర్యాప్తును నిర్ధారించడానికి ఉద్దేశించిన ఈ రాజ్యాంగపరమైన అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడానికి, కొంతమంది సాక్షుల విచారణ మరియు విచారణను ప్రారంభించడం పూర్తిగా అడ్డంకి కాజాలదు. .

3.5 **భారతీ తమాంగ్ Vs యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఇతరులు; (2013) 15 SCC 578** కేసులో ఈ కోర్టు గమనించిన మరియు నిర్వహించినట్లు అప్పీలుదారు తరపున హాజరైన సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ జెఠ్మలానీ దీనిని మరింత సమర్పించారు , లోపభూయిష్టమైన/అసంతృప్తికరమైన దర్యాప్తు విషయంలో, ప్రాసిక్యూషన్ సమర్థవంతంగా జరిగేలా చూడటం న్యాయస్థానాల విధి మరియు లోపభూయిష్టమైన/అసంతృప్తికరమైన దర్యాప్తు కారణంగా అసాధారణ పరిస్థితుల్లో పునర్విచారణకు ఆదేశించే అధికారాలు న్యాయస్థానాలకు ఉంటాయి.

3.6 దర్యాప్తులో లేదా ప్రాసిక్యూషన్లో లోపం కనిపిస్తే లేదా వాస్తవాలను కప్పిపుచ్చడానికి ప్రయత్నించే ముసుగును ఎత్తివేయడం ద్వారా లేదా స్పష్టమైన లోపాన్ని కప్పిపుచ్చడం ద్వారా గ్రహించగలిగినట్లయితే, న్యాయస్థానాలు చట్టం యొక్క చట్రంలో తగిన విధంగా ఉక్కుపాదంతో వ్యవహరించాల్సి ఉంటుంది. న్యాయవిరుద్ధం జరగకుండా పూర్తి మరియు భౌతిక వాస్తవాలను నమోదు చేయాల్సిన బాధ్యత కోర్టుపై ఉందని పేర్కొంది. అతను పేర్కొన్న నిర్ణయంలోని 41వ పేరాలో ఈ కోర్టు చేసిన పరిశీలనలపై ఆధారపడ్డాడు.

3.7 సెక్షన్ 173(8) Cr.PC ప్రకారం, న్యాయ ప్రయోజనాల దృష్ట్యా కొన్ని సంబంధిత , భౌతిక అంశాలపై మరింత దర్యాప్తు అవశ్యకమని/అవసరమని ప్రభుత్వం కూడా కౌంటర్ అఫిడవిట్ లో

ప్రత్యేకంగా అంగీకరించిందని అప్పీలుదారు తరఫున హాజరైన సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ జెత్మలానీ తెలిపారు. కొన్ని అంశాల్లో దర్యాప్తులో లోపాన్ని ఇప్పుడు రాష్ట్రం ప్రత్యేకంగా అంగీకరించిందని , ఈ కోర్టు ముందు కౌంటర్ అఫిడవిట్ లోని 4వ పేరాలో పేర్కొన్న సంబంధిత అంశాలపై మరింత దర్యాప్తు అవసరమని ప్రభుత్వం పేర్కొంది. అందువల్ల ఇప్పుడు కూడా నేరపూరిత న్యాయ నిర్వహణను కొనసాగించడంలో బాధితుడికి పూర్తి న్యాయం చేయడానికి రాజ్యాంగ అధికారాలను ఉపయోగించి తదుపరి దర్యాప్తును నిర్వహించడానికి రాష్ట్ర /దర్యాప్తు సంస్థను అనుమతించవచ్చు.

4. రాష్ట్రం తరఫున హాజరైన ప్రముఖ సొలిసిటర్ జనరల్ శ్రీ తుషార్ మెహతా గతంలో రాష్ట్రం/ దర్యాప్తు సంస్థ నిర్వహించిన దర్యాప్తులో కొన్ని లోపాలు/లోపాలను ఎత్తిచూపారు మరియు కౌంటర్ అఫిడవిట్ లోని 4వ పేరాలోని లోపాలను కూడా ఎత్తిచూపారు, కాబట్టి సెక్షన్ 173(8) Cr.PC కింద అధికారాలను ఉపయోగించి తదుపరి విచారణ అవసరం/ కావలయును అని కౌంటర్ అఫిడవిట్‌లో పేర్కొంది.

5. శ్రీ శేఖర్ నఫాడే మరియు డాక్టర్ అభిషేక్ మను సింఘ్వి , ప్రతివాది నం. 3 మరియు 5 తరఫున సీనియర్ న్యాయవాదులు హాజరై, ప్రస్తుత అప్పీల్‌ను వ్యతిరేకించారు.

5.1 మరీ ముఖ్యంగా, ఇప్పుడు దర్యాప్తు పూర్తయి చార్జిషీట్లు దాఖలు చేయడమే కాదు, ఆ తర్వాత కూడా అభియోగాలు మోపడంతో దర్యాప్తును సీబీఐకి బదలాయించడానికి ఎలాంటి కేసును రూపొందించలేదని సంబంధిత ప్రతివాది నెం. 3, 5 తరఫున హాజరైన ప్రముఖ సీనియర్ న్యాయవాదులు తీవ్రంగా వాదించారు, అయితే, ఆ తర్వాత కూడా ట్రయల్ కోర్టు అభియోగాలను రూపొందించింది. అందువల్ల, అభియోగాల నమోదుపై విచారణ ప్రారంభమైందని , అందువల్ల అనుకున్నట్లుగా కేసును సీబీఐకి బదిలీ చేయలేమని పేర్కొంది.

5.2 కాకపోతే తీవ్రంగా గాయపడ్డారనే ఆరోపణను మొదటిసారి లేవనెత్తారని పేర్కొన్నారు. అందువల్ల అప్పీలుదారుకు తీవ్ర గాయాలయ్యాయనే ఆరోపణకు ఎటువంటి రికార్డులు లేదా డాక్యుమెంట్లు మద్దతు ఇవ్వలేదని పేర్కొంది. తనపై తగిలిన గాయాల కారణంగా తనకు ఫ్రాక్చర్ అయిందని అప్పీలుదారు ఎప్పుడూ ఆరోపించలేదని సమర్పించబడింది.

5.3 అప్పీలుదారు 06.04.2020 న నమోదు చేసిన ఎఫ్ఐఆర్ గాయాలు తీవ్రంగా ఉన్నాయని మరియు ఏదైనా ఫ్రాక్చర్ జరగడం గురించి పూర్తిగా నిశ్శబ్దంగా ఉందని సమర్పించబడింది. శివాజీ ఆస్పత్రిలో నిందితుడిని పరీక్షించామని , గాయాలు సాధారణమైనవని వైద్య నివేదిక వచ్చిందని పోలీసులు దాఖలు చేసిన చార్జిషీట్ లో పేర్కొన్నారు. 10.04.2020 న అప్పీలుదారు పోలీసులకు ఇచ్చిన అదనపు వాంగ్మూలం కూడా ఏదైనా ఫ్రాక్చర్ జరిగిందా లేదా గాయాలు తీవ్రంగా ఉన్నాయా అనే అంశంపై కూడా మౌనంగా ఉందని సమర్పించారు.

5.4 గౌరవనీయమైన హైకోర్టు కూడా 16, 17 మరియు 20 పేరాల్లో అప్పీలుదారు కు ఎలాంటి ఫ్రాక్చర్ లేదా గాయాలు తీవ్రంగా ఉన్నాయని తెలిపే వైద్య ధృవీకరణపత్రం లేదా పత్రాన్ని సమర్పించడంలో విఫలమయ్యాడని, గాయాలు సాధారణమైనవని తీర్పు ఇచ్చిందని , ఇది ఛార్జిషీట్తో దాఖలు చేసిన వైద్య నివేదికను బట్టి స్పష్టమవుతోందని పేర్కొంది. అందువల్ల, తీవ్రమైన గాయం/గాయాల యొక్క అధిక నేరాన్ని సూచించడంలో దర్యాప్తు సంస్థ వైపు నుండి ఏవైనా లోపాలు ఉన్నాయనే ఆరోపణలో వాస్తవం లేదని సమర్పించబడింది.

5.5 CCTV ఫుటేజీల పునరుద్ధరణకు సంబంధించినంత వరకు, ఇది ఇప్పటికే పునద్దురించబడిందని, నిలిపివేయబడిందని, మరియు మేజిస్ట్రేట్ కస్టడీలో ఉందని ఇంకా సమర్పించబడింది.

5.6 చార్జిషీట్ ఒకసారి దాఖలు చేసి , అభియోగాలను రూపొందించి అభియోగాలు నమోదు చేసి విచారణ ప్రారంభించిన తర్వాత తదుపరి దర్యాప్తును అనుమతించలేమని సంబంధిత స్వకీయమైన ప్రతివాది నెం.3, 5 – అసలు నిందితుల తరఫున హాజరైన సీనియర్ న్యాయవాది గట్టిగా వాదించారు. ప్రస్తుత కేసులో మొదటి ఛార్జిషీట్ 07.12.2020న దాఖలు చేయబడిందని, ఆ తర్వాత 28.7.2021 మరియు 14.10.2021న ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్ 120/2020లో అనుబంధ ఛార్జిషీట్‌లను దాఖలు చేసినట్లు సమర్పించబడింది. ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్ 119/2020లోని ఛార్జిషీట్ కూడా 13.09.2022న సంబంధిత మేజిస్ట్రేట్‌కు సమర్పించారు. ప్రస్తుత కేసులో, 20.08.2021న నిందితులు 1 నుంచి 12 వరకు మరియు 28.11.2022న 13వ నిందితుడిపై ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్ 120/2020లో సంబంధిత కోర్టు అభియోగాలు నమోదు చేసిందని , అందువల్ల విచారణ ప్రారంభమైందని పేర్కొన్నారు. దర్యాప్తు పూర్తయినందున చార్జిషీట్లు దాఖలు చేసి అభియోగాలు నమోదు చేశామని , అప్పీలుదారు పునర్విచారణ కోరడం చట్టం ప్రకారం పూర్తిగా ఆమోదయోగ్యం కాదని పేర్కొంది. అభియోగాలు రూపొందించిన తర్వాత, **వినుభాయ్ హరిభాయ్ మాలవీయ మరియు ఇతరులు Vs. గుజరాత్ రాష్ట్రం మరియు Anr., (2019) 17 SCC 1** (పేరా 42) కేసు లో ఈ కోర్టు పరిశీలించిన మరియు నిర్వహించినట్లుగా విచారణ ప్రారంభమైనందున సెక్షన్ 173(8) అమలు ఆగిపోతుందని పేర్కొంది.

5.7 **రామచౌదరి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్ (2009) 6 SCC 346** కేసులో ఈ కోర్టు గమనించినట్లుగా మరియు నిర్వహించినట్లు కూడా సమర్పించబడింది, సెక్షన్ 173లోని సబ్–సెక్షన్ (2) మరియు సబ్ సెక్షన్ (8) లను సాధారణ పఠనం నుండి , దర్యాప్తు పూర్తయిన తరువాత సబ్ –సెక్షన్ (2) ప్రకారం పోలీసు నివేదికను సమర్పించిన తరువాత కూడా, సెక్షన్ 173లోని సబ్ సెక్షన్ (8) కింద "తదుపరి" దర్యాప్తు చేసే హక్కు పోలీసులకు ఉంది, కానీ "తాజా దర్యాప్తు" లేదా "పునఃపరిశీలన" కాదు.

5.8 దర్యాప్తును CBIకి బదిలీ చేయమని అప్పీలుదారు చేసిన ప్రార్థనకు సంబంధించి , ఈ కోర్టు నిర్ణయాల విషయంలో గమనించినట్లు , అత్యంత అరుదైన కేసుల్లో మాత్రమే దర్యాప్తును CBIకి బదిలీ

చేయాలని పేర్కొంది. **హిమాన్షు కుమార్ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ చత్తీస్ గఢ్ మరియు ఇతరులు, 2022 SCC ఆన్‌లైన్ SC 884** (పేరా 44 నుండి) కేసు విషయంలో ఈ కోర్టు నిర్ణయంపై ఆధారపడి ఉంది. **పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు Vs. కమిటీ ఫర్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫ్ డెమోక్రటిక్ రైట్స్ , వెస్ట్ బెంగాల్ మరియు ఇతరులు, (2010) 3 SCC 571కేసులో** ఈ కోర్టు గమనించినట్లు మరియు నిర్వహించినట్లు సమర్పించబడింది , దర్యాప్తును బదిలీ చేసే అధికారాన్ని పొదుపుగా, జాగ్రత్తగా మరియు అసాధారణమైన పరిస్థితుల్లో ఉపయోగించాలి. ప్రస్తుత కేసులో ఛార్జిషీట్ ఆధారంగా, ట్రయల్ కోర్టు అభియోగాలు మోపిన ప్రస్తుత కేసులో దర్యాప్తును సీబీఐకి బదిలీ చేసే అసాధారణ కేసు ఏదీ లేదని పేర్కొన్నారు.

5.9 ఇప్పుడు, ఈ గౌరవనీయ న్యాయస్థానం ముందు దాఖలు చేసిన కౌంటర్ అఫిడవిట్ లో రాష్ట్రం తన వైఖరిలో మార్పుకు సంబంధించి, గౌరవ హైకోర్టు ముందు, రాష్ట్రం దర్యాప్తు అంతటా సమర్థించిందని సమర్పించబడింది. రాష్ట్రంలో రాజకీయ వ్యవస్థ మారినంత మాత్రాన , ఇప్పుడు ఈ కేసులో సరైన సాక్ష్యాధారాలు లేకుండా తదుపరి విచారణ జరపాలని కోరుతూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ గౌరవ న్యాయస్థానంలో అఫిడవిట్ దాఖలు చేసిందని , అందువల్ల ఇది చట్టరీత్యా ఆమోదయోగ్యం కాదని పేర్కొన్నారు. ప్రభుత్వాలు మారతాయి కానీ , రాష్ట్రం మాత్రం అలాగే ఉంటుందని ఈ గౌరవనీయ న్యాయస్థానం పదేపదే చెప్పిందని వినబడుతోంది. **కర్నాటక రాష్ట్రం మరియు ఇంకొకరు Vs. ఆల్ ఇండియా మాన్యుఫ్యాక్చరర్స్ ఆర్గనైజేషన్ మరియు ఇతరులు (2006) 4 SCC 683 (పారా 57); తమిళనాడు రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు Vs. కె. శ్యామ్ సుందర్ మరియు ఇతరులు, (2011) 8 SCC 737 (పారా 35) మరియు జల్ మహల్ రిసార్ట్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ vs. KP శర్మ మరియు ఇతరులు, (2014) 8 SCC 804 (పారా 89)** కేసుల విషయంలో ఈ న్యాయస్థానం ఇచ్చే నిర్ణయాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

5.10 ఇప్పుడు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దాఖలు చేసిన అఫిడవిట్ లో , 13వ నిందితుడిపై గతంలో నమోదైన కేసులను ప్రస్తావించినంత వరకు , ఆ కేసుల సరైన స్థితిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ కోర్టు ముందు ప్రవేశపెట్టనందున, ఈ గౌరవనీయ న్యాయస్థానాన్ని తప్పుదోవ పట్టించేందుకు ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తోందని పేర్కొన్నారు. పేర్కొన్న 24 కేసుల్లో 18 కేసులను ప్రభుత్వం ఉపసంహరించుకుంది లేదా సంబంధిత న్యాయస్థానాలు పరిష్కరించాయి. ఓ మహిళ దాఖలు చేసిన కేసులో , నిందితుడి నెం.13కు కోర్టు ముందస్తు బెయిల్ మంజూరు చేసిందని, 13వ నిందితుడిపై ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేసిన మహిళ స్వయంగా ఐపీసీ , పోక్సో చట్టం కింద ఎఫ్ఐఆర్ను ఎదుర్కొంటోందని పేర్కొన్నారు. అందువల్ల, 13వ నిందితుడిపై గతంలో నమోదైన కేసులను ప్రస్తావిస్తూ ప్రభుత్వం దాఖలు చేసిన కౌంటర్ లో చేసిన ఆరోపణలు రాజకీయ కక్ష సాధింపు తప్ప మరేమీ కాదని , ప్రస్తుత కేసులో ఈ అంశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవద్దని కోరారు.

5.11 పైన సమర్పణలు చేస్తూ, ప్రస్తుత అప్పీల్‌ను తిరస్కరించాలని అభ్యర్థిస్తున్నారు.

6. ఆయా పక్షాల తరపున హాజరైన ప్రముఖ న్యాయవాదుల వాదనలు సుదీర్ఘంగా విన్నారు.

7. విచారణను సీబీఐకి బదిలీ చేయాలని అప్పీలుదారు తరపున చేసిన అభ్యర్థనను హైకోర్టు తోసిపుచ్చింది మరియు ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్ 120/2020 యొక్క తదుపరి దర్యాప్తు/పునర్విచారణ అభ్యర్థనను కూడా తిరస్కరించింది , అలాగే, ప్రధానంగా దర్యాప్తు తర్వాత ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత మరియు అభియోగాలు రూపొందించబడిన తర్వాత , తదుపరి దర్యాప్తు/పునఃపరిశీలన/డి నోవో దర్యాప్తునకు ఆదేశించే అధికారం మేజిస్ట్రేట్ కు లేదు.

దోషపూరిత తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ద్వారా, దర్యాప్తును CBIకి బదిలీ చేయమని అప్పీలుదారు తరపున చేసిన ప్రార్థనను హైకోర్టు తిరస్కరించింది మరియు 2020 యొక్క ఎఫ్ఐఆర్ నం. 120 యొక్క తదుపరి విచారణ / పునఃపరిశోధన కోసం ప్రార్థనను తిరస్కరించింది. అలాగే ప్రధానంగా

విచారణ తర్వాత ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత మరియు అభియోగాలు రూపొందించబడిన తర్వాత, తదుపరి దర్యాప్తు / పునఃపరిశోధన / డి నోవో విచారణకు ఆదేశించే అధికార పరిధి మేజిస్ట్రేట్‌కు ఉండదు.

7.1 అందువల్ల, ఈ న్యాయస్థానం యొక్క పరిశీలన కోసం వేయబడిన చిన్న ప్రశ్న:

> "కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులలో , దర్యాప్తును సిబిఐకి బదిలీ చేసే ఉపశమనాన్ని హైకోర్టు తిరస్కరించడం మరియు తదుపరి దర్యాప్తు /పునర్విచారణ / డి నోవో దర్యాప్తును ఆదేశించడానికి నిరాకరించడం న్యాయమేనా?"

7.2 పైన పేర్కొన్న అంశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునేటప్పుడు మరియు ఆయా పక్షాల తరఫున చేసిన పై సమర్పణలను అభినందిస్తూ , దర్యాప్తును సిబిఐ వంటి మరొక సంస్థకు బదిలీ చేసే న్యాయస్థానాల అధికారం మరియు తదుపరి దర్యాప్తు / పునర్విచారణ / డి నోవో దర్యాప్తును ఆదేశించే రాజ్యాంగ న్యాయస్థానాల అధికారాలపై ఈ కోర్టు యొక్క కొన్ని నిర్ణయాలను ప్రస్తావించాల్సి ఉంటుంది.

7.3 ఇక **హిమాన్షు కుమార్ మరియు ఇతరులు (పైన పేర్కొన్న)** విషయానికొస్తే, దర్యాప్తును మరేదైనా **స్వతంత్ర సంస్థ**కు బదిలీ చేసే కోర్టు అధికారాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే అవకాశం ఈ కోర్టుకు ఉంది. ఈ అంశంపై తీర్పుల సరళిని పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత , "అరుదైన మరియు అసాధారణమైన కేసుల్లో" మాత్రమే దర్యాప్తును సీబీఐకి బదిలీ చేయవచ్చని పునరుద్ఘాటించారు. 44 నుండి 53 పేరాగ్రాఫ్‌లలో, ఇది క్రింది విధంగా గమనించబడింది మరియు నిర్వహించబడుతుంది:-

> "44. ఉన్నత ప్రభుత్వ అధికారులు లేదా పలుకుబడిగల వ్యక్తులపై తన చట్టపరమైన లేదా ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘించారని ఆరోపిస్తూ ఒక నేరపూరిత కేసులో వాస్తవిక ఫిర్యాదుదారుగా ఉన్న ఒక పౌరుడు , ఆ నేరాన్ని సిబిఐ చేత దర్యాప్తు చేయమని ఆదేశించాలని కోర్టులో ప్రార్థిస్తే , కేవలం అడిగినంత మాత్రాన అలాంటి ప్రార్థన ఇవ్వకూడదు. పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రం వర్సెస్ కమిటీ ఫర్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫ్ డెమొక్రటిక్ రైట్స్ , (2010) 3 SCC 571 విషయంలో ఈ కోర్టు రాజ్యాంగ

ధర్మాసనం నివేదించింది , సిబిఐ దర్యాప్తు కోసం ప్రార్ధనను అనుమతించాల్సిన పరిస్థితులను సూచిస్తూ ఈ క్రింది పరిశీలనలు చేసింది:

> "70.... ఒక కేసులో దర్యాప్తు జరిపేందుకు సీబీఐకి ఆదేశాలు జారీ చేసే విషయంలో, అటువంటి అధికారాలను ఉపయోగించాలా వద్దా అని నిర్ణయించడానికి ఎటువంటి మార్గదర్శకాలను రూపొందించలేనప్పటికీ , స్థానిక పోలీసులపై ఒక పక్షం కొన్ని ఆరోపణలు చేసినంత మాత్రాన అటువంటి ఉత్తర్వులు జారీ చేయరాదని పదేపదే పునరుద్ఘాటించారు. **ఈ అసాధారణ అధికారాన్ని నిష్పక్షపాతంగా , జాగ్రత్తగా మరియు అసాధారణ పరిస్థితులలో ఉపయోగించాలి, దర్యాప్తులలో విశ్వసనీయతను అందించడం మరియు విశ్వాసాన్ని పెంపొందించడం అవసరం కావచ్చు లేదా సంఘటన జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ ప్రభావాలను కలిగి ఉండవచ్చు లేదా పూర్తి న్యాయం చేయడానికి మరియు ప్రాథమిక హక్కులను అమలు చేయడానికి అటువంటి ఉత్తర్వు అవసరం కావచ్చు** . లేకపోతే, సిబిఐ పెద్ద సంఖ్యలో కేసులతో, పరిమిత వనరులతో నిండిపోతుంది , తీవ్రమైన కేసులను కూడా సరిగ్గా దర్యాప్తు చేయడం కష్టమవుతుంది మరియు ఈ ప్రక్రియలో సంతృప్తికరమైన దర్యాప్తులతో దాని విశ్వసనీయత మరియు ఉద్దేశ్యాన్ని కోల్పోతుంది."
>
> (ప్రాముఖ్యత అందించబడింది)

45. పైన పేర్కొన్న తీర్పులో, *కార్యదర్శి, మైనర్ ఇరిగేషన్ అండ్ రూరల్ ఇంజనీరింగ్ సర్వీసెస్, యు.పి. Vs. సాహంగూ రామ్ ఆర్య , (2002) 5 SCC 521* లోని అదే కోర్టు , నమోదులో ఉన్న అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత, అటువంటి ఆధారాలు సిబిఐ లేదా మరే ఇతర సంస్థ చేత దర్యాప్తుకు పిలిచే ప్రాథమిక కేసును బహిర్గతం చేస్తాయని నిర్ధారణకు వచ్చినప్పుడు మాత్రమే సిబిఐ చేత విచారణకు ఆదేశిస్తూ హై కోర్ట్ ఉత్తర్వులు జారీ చేయాలని పేర్కొంది.

46. పోలీసు అధికారుల దర్యాప్తు సరైన దిశలో లేదని కోర్ట్ భావించినప్పుడు , ఈ కేసులో పూర్తి న్యాయం జరగడానికి , ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న పోలీసు ఉన్నతాధికారుల ప్రమేయం ఉంటే, అటువంటి పరిస్థితుల్లో దర్యాప్తును సిబిఐ వంటి స్వతంత్ర సంస్థకు అప్పగించడం సమంజసమే కావచ్చు. చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన

తర్వాత కూడా తగిన కేసులో దర్యాప్తును సీబీఐ వంటి స్వతంత్ర సంస్థకు అప్పగించే అధికారం కోర్టుకు ఉందని ఇప్పటికే తేలిపోయింది.

47. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్ 32 మరియు 226 ప్రకారం రాజ్యాంగ న్యాయస్థానాలకు ఉన్న అసాధారణ అధికారాన్ని , దర్యాప్తును నిర్వహించడానికి సీబీఐకి ఆదేశాలు జారీ చేయాలంటే , ఈ న్యాయస్థానం రక్షణ కమిటీ విషయంలో నొక్కిచెప్పిన విధంగా చాలా జాగ్రత్తగా ఉపయోగించాలి. *కమిటీ ఫోర్ ప్రొటెక్షన్ ఒఫ్ డెమోక్రటిక్ రైట్స్, పశ్చిమ బెంగాల్ (సుప్రా)* పైన ఇక్కడ ప్రచారం చేయబడింది , ఈ విషయంలో ఎటువంటి అనువైన మార్గదర్శకాలను నిర్దేశించలేనప్పటికీ , అటువంటి ఉత్తర్వును పరిపాటిగా లేదా పార్టీలు కలిగి ఉన్నందున ఆమోదించలేమని హైలైట్ చేయబడింది. స్థానిక పోలీసులపై కొన్ని ఆరోపణలు చేసింది విశ్వసనీయతను అందించడం మరియు దర్యాప్తులో విశ్వాసం కలిగించడం లేదా సంఘటన జాతీయ లేదా అంతర్జాతీయ పరిణామాలను కలిగి ఉన్న చోట లేదా పూర్తి న్యాయం చేయడం కోసం మరియు ప్రాథమిక హక్కులను అమలు చేయడం కోసం అటువంటి ఉత్తర్వు అవసరమైనప్పుడు , అసాధారణమైన పరిస్థితులలో అమలు చేయబడుతుంది. సరైన, న్యాయమైన, నిష్పక్షపాతమైన మరియు సమర్థవంతమైన దర్యాప్తు కోరుకునే సంతృప్తి ని దాని విశ్వసనీయత మరియు విశ్వసనీయతను క్షీణింపజేసినప్పటికీ, తదుపరి దర్యాప్తు లేదా పునర్విచారణ , ఛార్జ్ షీట్ సమర్పించడం లేదా పెండింగ్‌కు సంబంధించిన ఒక దిశకు ముందస్తు షరతు అనే వాస్తవాన్ని మేము గుర్తించాము. విచారణ యొక్క , ఏ విధంగానూ, నిషేధించే అడ్డంకి కాదు. సందర్భోచిత వాస్తవాలను, సంబంధిత పరిస్థితులను ఏకవచనంగా మదింపు చేసి విశ్లేషించి, నిజానిజాలు వెలికితీసి, పక్షాలకు న్యాయం చేకూర్చడానికి తదుపరి దర్యాప్తు లేదా పునఃవిచారణ ఆవశ్యకతను నిర్ణయించాలి. నిబద్ధత కలిగిన, పరిష్కరించిన మరియు సమర్థవంతమైన దర్యాప్తు సంస్థ ద్వారా వెలికితీయాల్సిన నిజమైన వాస్తవాల ఆధారంగా న్యాయం పొందడం న్యాయస్థానం యొక్క ప్రధాన ఆందోళన మరియు ప్రయత్నంగా ఉండాలి.

48. పై సూత్రాన్ని , కె.వి.రాజేంద్రన్ Vs. సూపరింటెండెంట్ ఓఎఫ్ పోలీసు, CBCID సౌత్ జోన్ , చెన్నై, (2013) 12 SCC 480లో పునరుద్ఘాటించారు . ఈ కోర్టు యొక్క ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం తరఫున డాక్టర్ బి.ఎస్.చౌహాన్, జె మాట్లాడుతు:

"13. ...ఏ పరిస్థితులలో దర్యాప్తును రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థ నుండి సీబీఐ వంటి ఏ ఇతర స్వతంత్ర దర్యాప్తు సంస్థకు బదిలీ చేయవచ్చనే విషయాన్ని ఈ కోర్టు పదే పదే పరిష్కరించింది. పార్టీల మధ్య న్యాయం చేయడానికి మరియు ప్రజల మనస్సులో విశ్వాసం కలిగించడానికి లేదా రాష్ట్ర పోలీసుల దర్యాప్తులో విశ్వసనీయత లోపించినప్పుడు అటువంటి దర్యాప్తును బదిలీ చేసే అధికారం అరుదైన మరియు అసాధారణమైన కేసులలో ఉండాలి అని నిర్ధారించబడింది, మరియు ఇది "న్యాయమైన , నిజాయితీ మరియు పూర్తి విచారణ" కలిగి ఉండటం అవసరం , మరియు ప్రత్యేకించి , రాష్ట్ర సంస్థల నిష్పాక్షిక పనిపై ప్రజల విశ్వాసాన్ని నిలుపుకోవడం అత్యవసరం."

49. ఈ సూత్రాన్ని విశదీకరిస్తూ, ఈ కోర్టు ఇంకా గమనించింది:

"17.... అరుదైన మరియు అసాధారణమైన కేసులలో మాత్రమే దర్యాప్తును రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థ నుండి సిబిఐ వంటి ఇతర స్వతంత్ర దర్యాప్తు సంస్థకు బదిలీ చేయడానికి కోర్టు తన రాజ్యాంగ అధికారాలను ఉపయోగించవచ్చు. రాష్ట్ర అధికారుల ఉన్నతాధికారులు ప్రమేయం ఉన్న చోట , లేదా ఆరోపణ స్వయంగా దర్యాప్తు సంస్థ యొక్క ఉన్నత అధికారులపై ఉంటుంది , తద్వారా, వారు దర్యాప్తును ప్రభావితం చేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది , మరియు న్యాయం చేయడం మరియు దర్యాప్తుపై విశ్వాసాన్ని కలిగించడం లేదా దర్యాప్తు కళంకిత /పక్షపాతంగా ఉన్నట్లు ప్రాథమికంగా కనుగొనబడిన చోట విశ్వాసం కలిగించడం చాలా అవసరం."

50. "అరుదైన మరియు అసాధారణమైన కేసులలో" మాత్రమే దర్యాప్తును సీబీఐకి బదిలీ చేయవచ్చని సుప్రీంకోర్టు పునరుద్ఘాటించింది. న్యాయస్థానాలు పరిగణనలోకి తీసుకోగల ఒక అంశం ఏమిటంటే , "ప్రభుత్వ సంస్థల నిష్పాక్షిక పనితీరుపై ప్రజల విశ్వాసాన్ని నిలుపుకోవటానికి" ఇటువంటి బదిలీలు "అత్యవసరం". *పశ్చిమ బెంగాల్ ప్రజాస్వామ్య హక్కుల పరిరక్షణ కమిటీ (సుప్ర)* విషయంలో రాజ్యాంగ ధర్మాసనం చేసిన వ్యాఖ్యలతో ఈ పరిశీలనను చదవాలి ,

కేవలం పోలీసులపై కేవలం ఆరోపణలు మాత్రమే దర్యాప్తును బదిలీ చేయడానికి తగిన ఆధారాన్ని కలిగి ఉండవు.

51. రోమిలా థాపర్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (2018) 10 SCC 753లో, మాలో ఒకరైన ఎ.ఎం.ఖాన్విల్కర్, జె., ఈ న్యాయస్థానం యొక్క త్రిసభ్య ధర్మాసనం (డాక్టర్ డి.వై. చంద్రచూడ్, జె. అసమ్మతి) తరపున మాట్లాడుతూ, "దర్యాప్తు సంస్థ నియామకం విషయంలో నిందితుడికి ఎటువంటి అభిప్రాయం లేదు" అనే సూత్రాన్ని ఒక ఉదాహరణల వరుసలో పేర్కొన్నారు. ఈ సూత్రాన్ని పునరుద్ఘాటిస్తూ, ఈ కోర్టు నర్మదా బాయి వర్సెస్ గుజరాత్ రాష్ట్రం, (2011) 5 SCC 79, సంజీవ్ రాజేంద్ర భట్ v. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (2016) 1 SCC 1, E. శివకుమార్ v. యూనియన్ ఒఫ్ ఇండియా (2018) 7 SCC 365, మరియు డివైన్ రిట్రీట్ సెంటర్ v. కేరళ రాష్ట్రం, (2008) 3 SCC 542 లో దాని మునుపటి నిర్ణయాలపై ఆధారపడింది. ఈ కోర్టు గమనించింది :

> "30... ఈ కోర్టు యొక్క స్థిరమైన అభిప్రాయం ఏమిటంటే, దర్యాప్తు సంస్థను మార్చమని లేదా కోర్టు పర్యవేక్షణలో దర్యాప్తుతో సహా ఒక నిర్దిష్ట పద్ధతిలో దర్యాప్తు చేయమని నిందితులు అడగలేరు."

52. ఒక నేరాన్ని ఫలానా సంస్థతో దర్యాప్తు చేయించాలని ఎవరూ పట్టుబట్టలేరని సీబీఐ వర్సెస్ రాజేశ్ గాంధీ, 1997 Cri LJ 63లో సీబీఐ కోర్టు పేర్కొంది. పైన పేర్కొన్న నిర్ణయంలోని అభిప్రాయంతో మేము పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నాము. బాధిత వ్యక్తి తాను ఆరోపించిన నేరాన్ని సక్రమంగా దర్యాప్తు చేయాలని మాత్రమే చెప్పగలడు, కానీ దానిని తనకు నచ్చిన నిర్దిష్ట సంస్థతో దర్యాప్తు చేయాలని కోరే హక్కు అతనికి లేదు.

53. ఈ న్యాయస్థానం యొక్క పూర్వాపరాల నుండి ఉద్భవించే చట్టం యొక్క సూత్రం ఏమిటంటే, దర్యాప్తును బదిలీ చేసే అధికారాన్ని "పొదుపుగా" మరియు "అసాధారణ పరిస్థితులలో" మాత్రమే ఉపయోగించాలి. దర్యాప్తును సీబీఐకి

బదిలీ చేయాలని అప్పిలుదారు చేసిన అభ్యర్థనను అంచనా చేయడంలో, ఆ అసాధారణ అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడానికి , ఈ కోర్టు నిర్దేశించిన ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా మేము మార్గనిర్దేశం చేస్తున్నాము.

7.4 పైన చర్చించిన విధంగా , చట్టం యొక్క స్థితిని మరియు కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులను దృష్టిలో ఉంచుకుని , దర్యాప్తును సిబిఐకి బదిలీ చేయడానికి నిరాకరించడంలో హైకోర్టు ఎటువంటి తప్పు చేయలేదని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. అప్పిలుదారు తరపున హాజరైన ప్రముఖ న్యాయవాది కూడా అలాంటి అభ్యర్థనను గట్టిగా ఒత్తిడి చేయలేదు. దర్యాప్తును సీబీఐకి అప్పగించే విషయంలో హైకోర్టు తీసుకున్న అభిప్రాయంతో తాము పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నామని చెప్పారు.

8. ఇప్పుడు, చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత మరియు అభియోగాలు మోపిన తర్వాత కూడా తదుపరి దర్యాప్తు /పునర్విచారణ / డి నోవో విచారణకు ఆదేశించే రాజ్యాంగ న్యాయస్థానాల అధికారానికి సంబంధించి, ఈ క్రింది నిర్ణయాలను ప్రస్తావించాల్సి ఉంటుంది:-

8.1 **భారతి తమాంగ్ (పైన పేర్కొన్న)** విషయంలో, **బాబుభాయ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్ (2010) 12 SCC 254 (పేరాస్ 40 మరియు 42)** ఈ కోర్టు నిర్ణయాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత మరియు **రామ్ జెత్మలానీ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2011) 8 SCC 1** కేసులో ఈ కోర్టు యొక్క తదుపరి నిర్ణయం మరియు ఇతర నిర్ణయాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత , అంతిమంగా సేకరించిన సూత్రాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:-

> "41. అప్పీలుదారు తరపున న్యాయవాది మరియు ప్రతివాదుల తరపున న్యాయవాది ఆధారపడిన వివిధ నిర్ణయాల నుండి,కింది సూత్రాలను తెలుసుకోవచ్చు.
>
> 41.1. సాక్ష్యాధారాల యొక్క ఆమోదయోగ్యతను పరీక్షించటం దాని ప్రామాణికతలోనే ఉంది.

41.2. స్పష్టమైన లేదా పరోక్షమైన రాజ్యాంగ నిషేధం లేదా ఇతర చట్టం ఉంటే తప్ప , చట్టవిరుద్ధమైన శోధన లేదా స్వాధీనం ఫలితంగా ఉంచిన సాక్ష్యాలు మూసివేయబడవు.

41.3. దర్యాప్తులో లేదా ప్రాసిక్యూషన్ లో లోపం కనిపిస్తే లేదా వాస్తవాలను కప్పిపుచ్చడానికి లేదా స్పష్టమైన లోపాన్ని కప్పిపుచ్చడానికి ప్రయత్నించే ముసుగును ఎత్తడం ద్వారా గ్రహించగలిగితే , న్యాయస్థానాలు చట్ట పరిధిలో తగిన విధంగా ఉక్కుపాదంతో వ్యవహరించాలి.

41.4. న్యాయానికి విఘాతం కలగకుండా పూర్తి , భౌతిక వాస్తవాలను నమోదు చేసేలా చూడటం న్యాయస్థానం ఎంత బాధ్యతో ప్రాసిక్యూటర్ కూడా అంతే బాధ్యత.

41.5. క్రిమినల్ ప్రాసిక్యూషన్ ఎటువంటి లోటుపాట్లు లేకుండా జరిగేలా చూడటానికి, తగిన సందర్భాల్లో ఈ కోర్టు ప్రత్యేక దర్యాప్తు బృందాన్ని కూడా ఏర్పాటు చేయవచ్చు మరియు నిజమైన దోషులను శిక్షించడానికి మరియు ప్రాసిక్యూషన్ సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన దర్యాప్తు బృందానికి అవసరమైన అన్ని సహాయా లను అందించడానికి కేంద్ర మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మరియు ఇతర అధికారులకు తగిన ఆదేశాలు ఇవ్వవచ్చు.

41.6. క్రిమినల్ ప్రాసిక్యూషన్ కు ప్రభుత్వ ఇతర బాధ్యతలను అప్పగించేటప్పుడు లేదా ప్రత్యేక దర్యాప్తు బృందాన్ని ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా, ప్రాసిక్యూషన్ సక్రమంగా జరిగేలా చూడటం కొరకు హైకోర్టు లేదా ఈ కోర్టు అటువంటి దర్యాప్తును పర్యవేక్షించవచ్చు.

41.7. సముచితమైన కేసుల్లో ఛార్జీషీటు దాఖలు చేసినప్పటికీ , పూర్తి న్యాయం చేయడానికి కేసు దర్యాప్తును సీబీఐకి లేదా మరేదైనా స్వతంత్ర సంస్థకు అప్పగించాలని ఈ కోర్టు లేదా హైకోర్టు ఆదేశించే అనుమతి ఉంది.

41.8. అసాధారణమైన పరిస్థితులలో , నేర న్యాయానికి విఘాతం కలగకుండా నిరోధించడానికి, అవసరమైతే దర్యాప్తునకు కోర్టు ఆదేశించవచ్చు.

8.2 ధరమ్ పాల్ (**పైన పేర్కొన్న**) విషయంలో , ఈ అంశంపై నిర్ణయాల సరళిని పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత , రాజ్యాంగబద్ధ న్యాయస్థానాలు తదుపరి దర్యాప్తు లేదా దర్యాప్తు కోసం ఏదైనా ఇతర దర్యాప్తు సంస్థ ద్వారా నిర్దేశించవచ్చని గమనించబడింది మరియు నిర్ధారించబడింది. నిష్పాక్షిక దర్యాప్తు, న్యాయమైన విచారణ జరగాలన్నదే దీని ఉద్దేశమని పేర్కొన్నారు. నిష్పాక్షిక దర్యాప్తు జరగకపోతే, న్యాయమైన విచారణ చాలా కష్టమని అభిప్రాయపడ్డారు. తాజాగా, డి-నోవో లేదా పునర్విచారణకు ఆదేశించే అధికారం రాజ్యాంగ బద్ధ న్యాయస్థానాలకు ఉండటం , విచారణను ప్రారంభించడం, కొంతమంది సాక్షులను విచారించడం వంటి అధికారాలు నిష్పాక్షికమైన , న్యాయమైన దర్యాప్తును నిర్ధారించడానికి ఉద్దేశించిన రాజ్యాంగ అధికారాన్ని ఉపయోగించడానికి పూర్తిగా అడ్డంకి కాజాలవని పేర్కొంది. 24, 25 పేరాల్లో ఈ విషయాన్ని గమనించి, ఈ క్రింది విధంగా ఉంచారు:-

> "24. రాజ్యాంగబద్ధ న్యాయస్థానాలు తదుపరి దర్యాప్తు లేదా మరేదైనా దర్యాప్తు సంస్థతో దర్యాప్తుకు ఆదేశించవచ్చు. న్యాయమైన విచారణ మరియు నిష్పాక్షికంగా దర్యాప్తు విచారణ జరగాలన్నదే దీని ఉద్దేశం. నిష్పాక్షికంగా దర్యాప్తు జరగకపోతే న్యాయమైన విచారణ చాలా కష్టం కావచ్చు. మరో ఏజెన్సీ ద్వారా తదుపరి దర్యాప్తు కోసం ఆదేశాలు చాలా జాగ్రతగా పొదుపుగా ఇవ్వాల్సి ఉంటుందని, మేము పూర్తిగా స్పృహతో ఉన్నాము , అయితే, ఈ కేసులో చిత్రీకరించిన వాస్తవాలు ఆ అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడానికి మమ్మల్ని బలవంతం చేస్తాయి. మృతురాలి భర్త అయిన బాధితురాలి కారణానికి సమాధానం చెప్పాల్సిన అవసరం ఉందని , తద్వారా న్యాయం జరగకుండా నివారించబడుతుందని మేము భావించాము. అందువల్ల, ఈ సందర్భంలో, కేసు యొక్క దశ పాలక కారకంగా ఉండదు.
>
> 25. మనం మరింత విశదీకరించవచ్చు. రాజ్యాంగ న్యాయస్థానాలకు కొత్తగా , నిష్పక్షపాతంగా లేదా పునర్విచారణకు ఆదేశించే అధికారం , విచారణ ప్రారంభించడం, కొంతమంది సాక్షులను విచారించడం వంటి అధికారాలు నిష్పాక్షికమైన , న్యాయమైన దర్యాప్తును నిర్ధారించడానికి ఉద్దేశించిన రాజ్యాంగ అధికారాన్ని ఉపయోగించడానికి

పూర్తి అడ్డంకి కాజాలవు. మహా సముద్రానికి ఒకే ఒక పరీక్ష , ఉప్పు పరీక్ష ఉన్నట్లే , న్యాయానికి కూడా ఒక రుచి ఉందని , ఎలాంటి వివక్ష లేకుండా ప్రజల కష్టాలకు సమాధానం చెప్పే రుచి ఉందని ఎప్పటికీ మర్చిపోలేం. ఒక పౌరుడు అనుకుంటే ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ నాశనమయ్యే అవకాశం ఉందని , ఒక పేదవాడు చెప్పిన సత్యం చాలా అరుదుగా వినబడుతుందని మనం తొందరపడవచ్చు. సూర్యుడు ఉదయిస్తాడు, సూర్యాస్తమయం అవుతాడు , వెలుతురు–చీకటి, శీతాకాలం, వసంతకాలం వస్తుంటాయి, పోతుంటాయి, కాలగమనం కూడా ఉల్లాసంగా ఉంటుంది, కానీ న్యాయం జరిగినప్పుడు సత్యం ఉంటుంది , అది మెరిసిపోతుంది. సత్యాన్ని సమర్థించడం న్యాయస్థానం యొక్క కట్టుదిట్టమైన కర్తవ్యం మరియు సత్యం అంటే మోసం లేకపోవడం, మోసం చేయలేకపోవడం , నేర పరిశోధనలో నిజమైన , నిష్పాక్షికమైన దర్యాప్తు, తనను తాను బూటకమని వెల్లడించే దర్యాప్తు కాదు. ఇది ఆమోదయోగ్యం కాదు. నిష్పక్షపాతమైన, న్యాయమైన దర్యాప్తు అనివార్యమనే విషయాన్ని గుర్తుంచుకోవాలి. ఒకవేళ పరిశోధనలో అస్పష్టత లేదా సంక్లిష్టత ఉంటే , దర్యాప్తులో "విశ్వాసం" సువార్త సత్యంగా పరిగణించవచ్చా ? దీనికి నిజమైన దర్యాప్తు యొక్క పవిత్రత లేదా స్వచ్ఛత ఉంటుందా ? దర్యాప్తుకు సంబంధించి తీవ్రమైన అనుమానం తలెత్తితే, రాజ్యాంగ న్యాయస్థానం చేతులు మూసుకుని విచారణ ప్రారంభమైనందున , విషయం అంతకు మించినదన్న వాదనను అంగీకరించాలా? అది ప్రాసిక్యూషన్ యొక్క "టూర్ డి ఫోర్స్" మరియు మేము అలా చెప్పడానికి అనుమతిస్తే అది "ఇడీ ఫిక్స్" గా మారింది, కానీ మా దృష్టిలో రాజ్యాంగ న్యాయస్థానాల అసమర్థతను బాన్ మోట్ లేదా వాదోపవాదాలతో అణచివేయడం లేదా ఊపిరి తిరుగనీయకుండాజే యడం సాధ్యం కాదు. వాస్తవానికి, అనుమానానికి ఒక రకమైన ఆధారం మరియు పునాది ఉండాలి మరియు ఒకరి క్రూరమైన ఊహచిత్రం కాదు. నిష్పక్షపాతమైన దర్యాప్తు ఒక గుణౌషధం అని ఎవరైనా అనుకోవచ్చు , కానీ అలా చేయకపోవడం అనేది ఆటలాడినట్లు అవుతుంది. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు వాస్తవాలు స్వయంగా స్పష్టమై , దుఃఖించిన కథానాయకుడు, అట్టడుగు వర్గాలకు చెందిన వ్యక్తి. అతను “ చట్టప్రకారం తాను అనాథ”ననే భావనను కలిగించకూడదు.

9. ఇప్పుడు, వినుభాయ్ హరిభాయ్ మాలవీయ మరియు ఇతరులు (సుప్ర) కేసు విషయంలో ఈ కోర్టు నిర్ణయంపై ఆధారపడింది, ప్రతివాది-నిందితుని తరపున ఆధారపడి పేర్కొన్న నిర్ణయంలో , ఈ కోర్టు మేజిస్ట్రేట్ అధికారాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటుందని గమనించాల్సిన అవసరం ఉంది. తదుపరి విచారణకు ఆదేశించే మేజిస్ట్రేట్ అధికారాల ప్రక్రియ జారీ అయిన తర్వాత , అకస్మాత్తుగా ఎందుకు నిలిపివేయబడతాయనే దానిపై కోర్టు సరైన కారణం చెప్పలేదని ఆ తీర్పులో కూడా పేర్కొన్నారు. విచారణ ప్రారంభమయ్యే దశ వరకు నేరంపై మరింత దర్యాప్తు చేసే అధికారం పోలీసులకు ఉంటుందని పేర్కొంది. రాజ్యాంగంలోని 21వ అధికరణ నిష్పాక్షికంగా , న్యాయంమైన దర్యాప్తుకు ఏమాత్రం తీసిపోదని పేర్కొంది. 42వ పేరాలో ఈ క్రింది విధంగా పరిశీలించి, నిర్వహించారు.

> “42. తదుపరి దర్యాప్తునకు ఆదేశించే మేజిస్ట్రేట్ అధికారాలు అకస్మాత్తుగా ఎందుకు ఆగిపోతాయనే దానిపై కోర్టు సరైన కారణం ఇవ్వలేదు , మరియు ఒక నిందితుడు మేజిస్ట్రేట్ ముందు హాజరవుతూనే, అదే సమయంలో, నేరంపై తదుపరి దర్యాప్తు చేసే పోలీసుల అధికారం విచారణ ప్రారంభమయ్యే దశ వరకు కొనసాగుతుంది. ప్రత్యేకించి, ఈ కోర్టు గతంలో ఇచ్చిన తీర్పులకు ఈ అభిప్రాయం సరిపోదు , సాకిరి [సాకిరి వాసు v. స్టేట్ ఆఫ్ యుపి (2008) 2 SCC 409]; సమాజ్ పరివర్తన్ సముదాయ [సమాజ్ పరివర్తన్ సముదాయ V. స్టేట్ ఒఫ్ కర్నాటక (2012) 7 SCC 407], వినయ్ త్యాగి [వినయ్ త్యాగి v. ఇర్షాద్ అలీ , (2013) 5 SCC 762], మరియు హర్దీప్ సింగ్ [హర్దీప్ సింగ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ , (2014) 3 SCC 92] నేరవిచారణను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత ప్రారంభించబోమని , అభియోగాలు మోపిన తర్వాతే ప్రారంభమవుతుందని స్పష్టం చేసింది. ఈ న్యాయస్థానం యొక్క ఇటీవలి తీర్పులలో ఏ మాత్రం ప్రాముఖ్యత ఇవ్వనిది రాజ్యాంగంలోని అధికరణ 21 మరియు ఈ అధికరణ నిష్పాక్షికమైన మరియు న్యాయమైన దర్యాప్తు కంటే తక్కువ కాదు. నిష్పాక్షికమైన మరియు న్యాయమైన దర్యాప్తు జరిగితే , అభియోగాలు నమోదయ్యే వరకు ఒక నేరాన్ని మరింత దర్యాప్తు చేసే అధికారం సెక్షన్ 173(8) ప్రకారం మేజిస్ట్రేట్ అనుమతికి లోబడి పోలీసులకు ఉంటుందని నిర్ధారణకు దారితీస్తుంది , కానీ , మేజిస్ట్రేట్ యొక్క పర్యవేక్షక అధికార పరిధి అకస్మాత్తుగా విచారణకు ముందు విచారణ మధ్యలో ఆగిపోవడం న్యాయాన్ని అపహాస్యం చేయడమే అవుతుంది, ఎందుకంటే కొన్ని కేసులు ఒక అమాయక వ్యక్తిని తప్పుగా నిందితునిగా చేర్చకుండా లేదా ప్రాథమికంగా దోషిని విడిచిపెట్టకుండా

తదుపరి దర్యాప్తు కోసం గళమెత్తవచ్చు. మేజిస్ట్రేట్ అధికారాల గురించి ఇంత సంకుచితమైన మరియు నిర్బంధ దృక్పథానికి ఎటువంటి అవసరం లేదు, ప్రత్యేకించి సెక్షన్ 156 (1) , సెక్షన్ 2 (హెచ్) మరియు సెక్షన్ 173 (8) CrPCతో పాటు సెక్షన్ 156 (3) కు అటువంటి అధికారాలు గుర్తించబడినప్పుడు , వాస్తవానికి విచారణ ప్రారంభం కావడానికి ముందు నేర సంబంధమైన కేసు పురోగతి యొక్క అన్ని దశలలో అందుబాటులో ఉంటుంది. ప్రతి కేసులోని వాస్తవాలను బట్టి మేజిస్ట్రేట్ స్వయంగా ఈ అధికారాన్ని స్వయంచాలకంగా ఉపయోగించడం కూడా న్యాయప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఉంటుంది. తదుపరి దర్యాప్తును ఆదేశించాలా వద్దా అనేది మేజిస్ట్రేట్ యొక్క విచక్షణపై ఆధారపడి ఉంటుంది , అతను ప్రతి కేసు యొక్క వాస్తవాలపై మరియు చట్టానికి అనుగుణంగా అటువంటి విచక్షణను ఉపయోగిస్తాడు. ఉదాహరణకు, హసన్ భాయ్ వలీభాయ్ ఖురేషీ (హసన్ భాయ్ వలీభాయ్ ఖురేషి వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్) (2004) 5 SCC 347] లో జరిగినట్లుగా, క్రిమినల్ కేసును ముగించడంలో మరింత జాప్యం జరగకుండా ఉండటం కంటే, కొంతమంది వ్యక్తులను ప్రేరేపించడానికి లేదా బహిష్కరించడానికి దారితీసే కొత్త వాస్తవాలు వెలుగులోకి వస్తే, సత్యాన్ని కనుగొనడం మరియు క్రిమినల్ కేసులో గణనీయమైన న్యాయం చేయడం చాలా ముఖ్యం. అందువల్ల, అమృత్ భాయ్ శంభుభాయ్ పటేల్ (అమృత్ భాయ్ శంభుభాయ్ పటేల్ వర్సెస్ సుమన్ భాయ్ కాంతిభాయ్ పటేల్, (2017) 4 SCC 177), అతుల్ రావు [అతుల్ రావు వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కర్ణాటక, (2018) 14 SCC 298] మరియు బికాష్ రంజన్ రౌత్ (బికాష్ రంజన్ రౌత్ వర్సెస్ స్టేట్ (ఎన్ సిటి ఆఫ్ ఢిల్లీ) , (2019) 5 SCC 542] తీర్పులు వీటికి విరుద్ధంగా ఉన్నాయి. రణధీర్ సింగ్ రాణా వర్సెస్ స్టేట్ (ఢిల్లీ అడ్మిన్) [(1997) 1 SCC 361]గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరం లేదు మరియు రీటా నాగ్ వి. వెస్ట్ బెంగాల్ రాష్ట్రం [(2009) 9 SCC 129] కూడా రద్దు చేయబడింది."

10. ఇప్పుడు, ప్రతివాది-నిందితుడి తరపున ఆధారపడిన **రామ చౌదరి (పైన పేర్కొన్న)** కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై ఆధారపడినంత వరకు , ఈ తీర్పులో, ఈ కోర్టు సెక్షన్ 173 (8) మరియు 173 (8) (2) Cr.PC యొక్క పరిధిని మరియు "తదుపరి దర్యాప్తు" చేసే పోలీసుల హక్కును పరిగణనలోకి తీసుకుంటుందని గమనించాలి మరియు "తాజా దర్యాప్తు" లేదా "పున: విచారణ" చేసే హక్కు పోలీసులకు లేదని స్పష్టం చేసింది. అయితే , **భారతీ తమాంగ్ (పైన పేర్కొన్న), ధరమ్ పాల్**

(పైన పేర్కొన్న) విషయంలో వ్యవహరించే , పరిగణనలోకి తీసుకునే రాజ్యాంగ న్యాయస్థానాల అధికారాలను పరిగణనలోకి తీసుకునే అవకాశం ఈ కోర్టుకు లేదు.

11. **ధరమ్ పాల్ (పైన పేర్కొన్న) మరియు భారతి తమాంగ్ (పైన పేర్కొన్న)** విషయంలో ఈ కోర్టు నిర్దేశించిన చట్టాన్ని వర్తింపజేస్తూ , పూర్తి న్యాయం చేయడానికి మరియు నిష్పాక్షిక మైన దర్యాప్తు మరియు న్యాయమైన విచారణను కొనసాగించడానికి, రాజ్యాంగ న్యాయస్థానాలు ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తరువాత మరియు అభియోగాలు మోపిన తర్వాత కూడా తదుపరి దర్యాప్తు/పునర్విచారణ/డి నోవో దర్యాప్తుకు ఆదేశించవచ్చు. ఛార్జిషీటు దాఖలు చేసి అభియోగాలు మోపిన తర్వాత తదుపరి దర్యాప్తు / పునర్విచారణ/విచారణకు ఎలాంటి ఉత్తర్వులు ఉండకపోవచ్చని , ఆ సందర్భంలో, ఈ కేసులో నిష్పాక్షికమైన దర్యాప్తు/న్యాయమైన విచారణను నివారించడానికి నిందితులు అభియోగాలు మోపబడేలా చూడవచ్చు. ఇది న్యాయాన్ని అపహాస్యం చేయడానికి దారితీస్తుంది.

12. పైన పేర్కొన్న నిర్ణయాలలో , ఈ న్యాయస్థానం నిర్దేశించిన చట్టాన్ని , పైన పేర్కొన్న న్యాయ సూత్రాన్ని వర్తింపజేస్తూ , ఒక కేసును తదుపరి దర్యాప్తు/కొత్త దర్యాప్తు/పునర్విచారణ/డి నోవో దర్యాప్తు కోసం రూపొందించారా లేదా అనే విషయాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

12.1 ప్రస్తుత కేసులో , మొదటి నుంచీ ఎఫ్ఐఆర్‌లోని ఆరోపణలు 13వ నిందితుడైన వ్యక్తిపై ఉన్నాయని, ఆయన ఆ సమయంలో ఉన్నత పదవిలో ఉన్న ప్రస్తుత క్యాబినెట్ మంత్రిపై ఉన్నారని గమనించాలి. సంబంధిత సమయంలో కూడా , రాష్ట్ర పోలీసులు నంబర్ 120 /2020తో కూడిన ఎఫ్ఐఆర్‌ను ఉన్న దర్యాప్తు చేసినప్పుడు , మొదటి ఛార్జిషీట్లో మరియు రెండవ ఛార్జిషీట్లో నిందితుడు నెం.13 పేరు పేర్కొనలేదు. దర్యాప్తు కూడా నిష్పక్షపాతంగా జరిగింది. హైకోర్టు జోక్యం చేసుకుని , ప్రస్తుత విచారణలో పలు ఆదేశాలు జారీ చేసిన తర్వాత మాత్రమే నిజమైన దర్యాప్తు ప్రారంభమైంది. సిట్టింగ్ క్యాబినెట్ మంత్రి అధికార దుర్వినియోగం , ఫిర్యాదుదారుడిని అపహరించడం ,

బలాత్కారంగా ఎత్తుకొనుపోవుట, కొట్టడం వంటి ఆరోపణలు ఎఫ్ఐఆర్లో చాలా తీవ్రమైనవి. ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్లు 119 /2020 మరియు 120/2020లోని దర్యాప్తును స్వతంత్ర దర్యాప్తు సంస్థకు బదిలీ చేయాలని, ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల దర్యాప్తు , ప్రాసిక్యూషన్ కోసం సెక్షన్ 197 Cr.PC కింద అనుమతి ఇవ్వాలని కోరుతూ అప్పీలుదారు-అసలు రిట్ పిటిషనర్ 17.04.2020న బాంబే హైకోర్టులో క్రిమినల్ రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. సేకరించిన సీసీటీవీ ఫుటేజీలు , ఇతర సాక్ష్యాలను భద్రపరిచి థానే చీఫ్ జ్యుడీషియల్ మేజిస్ట్రేట్ కస్టడీలో ఉంచాలని హైకోర్టు 23.04.2020న మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. 06.04.2020 నుండి 29.05.2020 మధ్య కాలంలో , రాష్ట్ర పోలీసులు నిందితుడు నెం.13తో సహా 23 మంది సాక్షుల వాంగ్మూలాన్ని నమోదు చేశారు. ప్రధాన నిందితుడి వాంగ్మూలాన్ని సాక్షిగా తీసుకున్నారు. ఆ తర్వాతే అసలు విచారణ మొదలైంది. మొదటి ఛార్జిషీట్ 07.12.2020న నిందితుల సంఖ్య 1 నుండి 10 వరకు దాఖలు చేయబడింది. ఎఫ్ ఐఆర్ లో పేర్కొన్న 13వ నిందితుడైన అప్పటి సిట్టింగ్ మంత్రిపై కూడా అభియోగాలు నమోదు చేయలేదు. హైకోర్టు జోక్యం చేసుకుని పలు మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేయడంతో సంబంధిత భౌతిక ఆధారాలను కూడా సీడీఆర్, మొబైల్ ఫోన్ల రూపంలో సేకరించారు. 28.07.2021న నిందితులు 11 , 12 మందిపై అనుబంధ చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు. నిందితుడు నెం.13పై అనుబంధ చార్జిషీట్ లో కూడా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయలేదు. 28.08.2021 న నిందితులు నెం.1 నుండి 12 వరకు అభియోగాలు మోపారు. ఆ తర్వాతే, 05.03.2022న నిందితుడు నెం.13పై అనుబంధ చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు.

12.2 సంబంధిత సమయంలో రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థ సరైన దర్యాప్తు చేయలేదని , భౌతిక ఆధారాలు కూడా సేకరించలేదని పైన పేర్కొన్న వాటిని బట్టి అర్థమవుతోంది. హైకోర్టులో రిట్ పిటిషన్ పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో, హైకోర్టు జారీ చేసిన వివిధ ఆదేశాలకు అనుగుణంగా , రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థ ఈ వ్యవహారంలో దర్యాప్తు చేయాల్సి వచ్చిందని , ఆలస్యంగా 2022 మార్చి నెలలో 13వ నిందితుడిపై చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారని పేర్కొన్నారు. రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థ ప్రకారం కూడా , ఇంకా కొన్ని అంశాలపై

తదుపరి దర్యాప్తు అవసరం. ప్రతివాది నెం.1 నుంచి 3 వరకు దాఖలు చేసిన కౌంటర్ అఫిడవిట్ లోని 4వ పేరాలో తదుపరి దర్యాప్తు అవసరమయ్యే కొన్ని ఉదాహరణలు / సందర్భాలు వివరించబడ్డాయి. ఈ దశలో, ఇదే విషయాన్ని బహిర్గతం చేస్తే దర్యాప్తు / తదుపరి దర్యాప్తు యొక్క ఉద్దేశ్యానికి విఘాతం కలుగుతుందనే ఆందోళనపై వివరణాత్మక కారణాలు మరియు తదుపరి దర్యాప్తు అవసరం ఏమిటో పేర్కొనలేదు.

12.3 ఏది ఏమైనా , రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థ ప్రకారం , మరింత దర్యాప్తు అవసరం. పైన పేర్కొన్న తీర్పుల్లో, ఈ కోర్టు గమనించినట్లుగా , నిష్పాక్షికమైన దర్యాప్తు మరియు న్యాయమైన విచారణ యొక్క ప్రాథమిక హక్కు బాధితునికి ఉంది. అందువల్ల, కేవలం ఛార్జీషీటు దాఖలు చేయడం మరియు అభియోగాలను రూపొందించడం , ఒకవేళ వాస్తవాలు అవసరం అయితే తదుపరి దర్యాప్తు / పునర్విచారణ /డి నోవో దర్యాప్తును ఆదేశించడానికి అడ్డంకి కాజాలదు.

13. ఇప్పుడు, గతంలో అడ్వొకేట్ జనరల్ ద్వారా ప్రభుత్వం రిట్ పిటిషన్ ను వ్యతిరేకించిందని , నిష్పక్షపాతంగా విచారణ జరిగిందని , ఇప్పుడు అధికారం మారడంతో ప్రభుత్వసంస్థ తన వైఖరిని మార్చుకుందని, సంబంధిత సమయంలో , ఇప్పుడు ప్రభుత్వం తీసుకున్న వైఖరిని కోర్టులు పట్టించుకోవడం లేదని నిందితుల తరపు న వాదనలు వినిపించాయి. రాష్ట్ర పోలీసు సంస్థ ఒక నిర్దిష్ట వైఖరిని తీసుకున్న సమయంలో , నిందితుడు నెం.13 అధికారంలో మరియు ప్రస్తుత మంత్రిగా ఉన్నాడని చెప్పడానికి సరిపోతుంది. ఇక్కడ వివరించిన వాస్తవాలు మునుపటి దర్యాప్తు జరిగిన తీరును సూచిస్తాయి మరియు నిందితుడు నెం.13 ను 2022 మార్చి నెలలో రెండవ అనుబంధ ఛార్జీషీట్లో మాత్రమే ఛార్జ్షీట్ చేశారు మరియు అంతకు ముందు మొదటి ఛార్జ్షీట్ దాఖలు చేసినప్పుడు , అనుబంధ ఛార్జీషీట్ దాఖలు చేసినప్పుడు మరియు ఇతర నిందితులపై అభియోగాలు నమోదైనప్పుడు కూడా కాదు. నిష్పాక్షిక దర్యాప్తు , మరియు న్యాయమైన విచారణ జరగాలన్నదే కోర్టు ప్రయత్నం కావాలి. అందువల్ల, పైన వివరించిన కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితుల దృష్ట్యా , తదుపరి

దర్యాప్తు కోసం ఒక కేసును రూపొందించి , తదుపరి దర్యాప్తును నిర్వహించడానికి మరియు నిష్పాక్షిక దర్యాప్తు మరియు న్యాయమైన విచారణను కొనసాగించడానికి దోహదపడే మరిన్ని విషయాలను నమోదు చేయడానికి ప్రభుత్వసంస్థను అనుమతించవచ్చని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. నంబర్లు 119/2020 మరియు 120 /2020 ఉన్న ఎఫ్ఐఆర్పై తదుపరి దర్యాప్తుకు రాష్ట్ర పోలీసు సంస్థని ఆదేశించకపోవడం మరియు/లేదా అనుమతించకపోవడంలో , హైకోర్టు చాలా తీవ్రమైన తప్పు చేసింది. పైన పేర్కొన్న సంబంధిత అంశాలను , హైకోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకోలేదని , అందువల్ల ఈ కోర్టు జోక్యం అవసరమని పేర్కొంది.

14. పైన పేర్కొన్న మరియు పైన పేర్కొన్న కారణాల దృష్ట్యా , ప్రస్తుత అప్పీల్ పాక్షికంగా విజయవంతమవుతుంది. ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్ 120/2020 దర్యాప్తును సీబీఐకి బదిలీ చేయడానికి నిరాకరిస్తూ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు , ఉత్తర్వులు మరోసారి బలపరుస్తున్నాయి. తదుపరి దర్యాప్తు/ పునర్విచారణకు ఆదేశించడానికి నిరాకరిస్తూ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వును రద్దు చేసి , నెంబరు 120 /2020తో కూడిన ఎఫ్ఐఆర్పై తదుపరి దర్యాప్తుకు రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థను ఆదేశిస్తున్నాము/అనుమతి ఇస్తున్నాము మరియు తదుపరి దర్యాప్తును ఏ అంశాలపై నిర్వహించాలో రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థ విజ్ఞతకే వదిలేస్తున్నాము. తదుపరి దర్యాప్తును వీలైనంత త్వరగా చేపట్టాలి మరియు పూర్తి చేయాలి , ముఖ్యంగా ప్రస్తుత ఉత్తర్వు అందిన తేదీ నుండి మూడు నెలల వ్యవధిలో తదుపరి అనుబంధ నివేదికను ట్రయల్ లో మేజిస్ట్రేట్ ముందు ఉంచాలి / ఆ తరువాత తక్షణమే సంబంధిత ట్రయల్ కోర్టు ముందు ఉంచాలి, దీనిని ట్రయల్ కోర్టు చట్టప్రకారం మరియు దాని స్వంత అర్హతల ఆధారంగా పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు మరియు నిందితులను తదనుగుణంగా మరియు చట్టం మరియు అర్హతల ఆధారంగా దానికి అనుగుణంగా విచారించాలి.

ప్రస్తుత అప్పీల్ పైన పేర్కొన్న మేరకు పాక్షికంగా అనుమతించబడుతుంది.

[ఏం ఆర్ షా, న్యాయమూర్తి]

[సి టి రవికుమార్, న్యాయమూర్తి]

న్యూఢిల్లీ;
ఫిబ్రవరి 24, 2023.